

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra slavistiky

Sekce polonistiky

studijní rok 2010/2011

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

TERMINOLOGICKÁ BÁZE A TÉMATICKÉ PRACOVNÍ LISTY

PRO INOVACI VÝUKY PŘEKLADU A TLUMOCENÍ

CÍRKVE A NÁBOŽENSTVÍ

Baza terminów i tematyczne karty pracy dla inowacji nauki przekładu

i tłumacze

Kościół i religia

Terminological base and thematic worksheets for innovation

of the translation and interpretation education

Churches and religion

Autorka práce: Vendula Venská

Obor: Polština se zaměřením na hospodářsko-právní a turistickou oblast

Vedoucí práce: Mgr. Jan Jeništa

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou literaturu a ostatní informační zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 7. 5. 2011 _____

Děkuji panu Mgr. Janu Jenišovi za trpělivost, cenné rady a připomínky k mé bakalářské diplomové práci a za metodologické vedení během konzultací. Dále děkuji paní prof. PhDr. Marii Sobotkové, CSc., panu Dr. Michalovi Hanczakowskému a dalším, kteří mi poskytli potřebné informace k napsání této práce.

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Pejdatá slova	6
3. Historie jazyka.....	8
4. Zrádná slova	9
5. Synonyma.....	11
6. Frazeologismy	13
7. Tematické pracovní listy.....	15
A. Slovní zásoba ó Ko cíó-€ religia.....	16
B. Polsko- eský, esko-polský oddíl.....	18
C. Kontrolní cvi ení	25
D. Klí	33
8. Stru ný slovník.....	35
9. Záv r	44
Abstract	45
Streszczenie	45
Anotace	46
Bibliografie.....	47

1. Úvod

Cílem této bakalářské práce je srovnávací analýza polsko- českého materiálu a vytvoření tematických pracovních listů. Práce se skládá ze tří částí. První část pojednává o převodu polských a českých výrazů. Převod slovníků dokázat, do jaké míry byly oba jazyky ovlivněny. Informace, z kterých jazyků byly výrazy převyaty, byla převána z těchto slovníků: *Uniwersalny słownik jazyka polskiego* (USJP), *Słownik spisowné e-tiny pro -kolu a ve ejnost* (SS ^{TMV}), *Akademický slovník cizích slov* (ASCS) nebo v etymologických slovnících. Díky těmto informacím jsme zjistili, které cizí jazyky nejvíce ovlivnily polský a český jazyk v daném tématu. Dále se práce zabývá problematikou zrádných slov. Měla by poukázat na nejastější chyby, kterých se můžeme při převládání a tlumoění textů dopustit. Na základě asociací totiž někdy dochází k převládání významu slov, jenž v druhém jazyce se můžeme výraz významově lišit. (viz Lotko 2009: 147) K správnému pochopení tohoto tématu můžeme doporučit literaturu *Zrádná slova v pol-tin a e-tin* nebo *Czesko-polski słownik zdradliwych wyrazów i pułpek frazeologicznych*. Z obou převáme v této práci. Dále obsahuje porovnání frazeologismů v polském a českém jazyce, které byly vyhledány ve slovníku frazeologismů. Práce řeší problém, jak se nejlépe v převkladatelské a tlumočnické praxi vyhnout opakování výrazů, a to používáním synonymů nebo antonymů.

Druhá část obsahuje tematické pracovní listy, které by mohly sloužit studentům polonistiky. Jejich úkolem je obohacení slovní zásoby. Výsledkem je cvičebnice převkladu a tlumoění, která by mohla být podkladem pro výuku.

Ve třetí části práce je zhotovený polsko- český slovník, který zahrnuje dvacet nejpoužívanějších výrazů z daného tématu. Jde o stručný slovník a ke každému polskému termínu je uveden jeho český ekvivalent. Na CD ROM není je převložena celá verze slovníku, v kterém jsou uvedeny definice výrazů, slovní spojení nebo převklady užití daných termínů. Polské definice jsme vyhledávali ve slovnících: *Uniwersalny słownik jazyka polskiego* (USJP) nebo *Słownik współczesnego jazyka polskiego* (SWJP). Parafráze českých výrazů byly vypsány z těchto zdrojů: *Słownik spisowné e-tiny pro -kolu a ve ejnost* (SS ^{TMV}), *Akademický slovník cizích slov* (ASCS). Převklady užití byly získány z českého a polského korpusu.

2. P e j at á s l o v a

šCharakteristickým znakem e-tiny je tvo ení nových pojmenování p edev-ím odvozováním z domácích základ . (í) Naproti tomu pol-tina m la jifl d íve a má také dnes v t-í schopnost p e j í m a t hotová pojmenování z jiných jazyk . Vedle slov latinského a eckého p vodu to byla pak po etná slova p vodu francouzského (tzv. galicizmy) a v sou asné dob je to pom rn silná vrstva anglicizm .õ (Lotko 1986: 75) Podle Lotka má polský jazyk cizí ekvivalenty k uvedeným eským pojmenováním, z excerpovaného materiálu vybíráme nap .: *ambona* ó *kazatelna*, *diakon* ó *jáhen*, *herezja* ó *kací ství*, *konfesjona* ó *zpov dnice*, *pielgrzym* ó *poutník*, *sakrament* ó *svátost*, *tabernakulum* ó *svatostánek*, *religia* ó *nábofenství*.

Uvedené polské výrazy cizího (latinského) p vodu v-ak v e-tin nejsou zcela neznámé, nebo se mohou vyskytovat za prvé synonymn , cofl znamená, fle jsou mén uflívané ó *tabernákl* (svatostánek), *hereze* (kací ství), *heretik* (kací), *diákon* (jáhen). Ov-em v e-tin výraz *diákon* neozna uje jen jáhna, ale i laického kazatele. Za druhé p íbuzné výrazy, nap . *konfese* (vyznání) nebo *religie* (nábofenství). Za t etí stylov zabarvená, v t-inou jde o archaická eská slova ó *ambona*, *ambon* (kazatelna), *pelh im* (poutník). Staro eské slovo *pelh im* je v dne-ní dob zcela zastaralé, ale d kazem jeho existence je m sto *Pelh imov*.

šZ hlediska p ekladatelsko-tlumo nické a didaktické praxe je d leflité si uv domít, fle e-tina díky velkým odvozovacím mofnostem tvo í od jednoho slovotvorného základu bohat rozvinuté slovotvorné ady a eledí. (í) Naproti tomu slovní zásoba pol-tiny obsahuje více nemotivovaných slov, více nerozvinutých, málo po etných slovotvorných ad a eledí.õ (Lotko 1986: 76)

Z excerpovaného slovního materiálu je 54 % polských slov ovlivn no jinými jazyky. Nejv t-í vliv na polské termíny m la logicky latina ó 23 %. Jedná se nap . o tyto výrazy: *diakon* (diaconus), *chór* (chorus), *kancjona* ó (cantonale), *msza* (missa), *pascha* ó (paschalis), *religia* (religio), aj. Francouzský jazyk má 8% zastoupení a ovlivnil tato slova nap .: *aureola* (aureole), *fanatyzm* (fanatisme), *karnawa* ó (carnawal), *muзу* ó *nanin* (muselman), *stygmat* (stigmat). Na 6,5 % m ly shodný vliv eský a n mecký jazyk. Z e-tiny pochází tyto polské výrazy: *bierzmowanie* (bi mování), *kap* ó *an* (kaplan), *klasztor* (kla-tor, klá-ter), *o* ó *arz* (oltá), *papie* (papefl), aj. U n meckého jazyka

m fleme uvést tyto příklady: *ateista* (der Atheiste), *chora* (der Choral), *jidysz* (das Jiddisch), *katecheta* (der Katechet), *monstrancja* (die Monstranz). Český jazyk má 1 vliv na 4,5 % termínů. Například: *apokalipsa* (apokálypsis), *Biblia* (Biblion), *liturgia* (leitourgía), *pentagram* (pentágrammon). Italtina ovlivnila polský materiál jen v 2 %, například *ambona* (ambone), *katakomby* (catacombe), *pielgrzym* (pellegrino), *relikwiarz* (reliquiario). Velmi malý vliv na zkoumané výrazy má tyto jazyky jako hebrejtina, ukrajtina, arabtina, ruština a tureština.

Na druhé straně u českého jazyka bylo 45 % slov nepřejatých, tedy jde o původně český. Zbytek výrazů (55 %) bylo ovlivněno cizími jazyky. Největší díl o slova přejatá z latiny, 22 %. Můžeme uvést příklady: *breviář* (breviarium), *eucharistie* (eucharistía), *kardinál* (cardinalis), *konvikt* (convictus), *krucifix* (crucifixus), *misál* (missale), *patron* (patronus) atd. Český excerpovaný slovní materiál byl více ovlivněn českým jazykem (16 %) než je tomu u polských termínů. Například: *apokryf*, *církev*, *epistola*, *chorál*, *ikona*, *jáhen*. Dále u mecký jazyk, který inspiroval 9 % výrazů, jedná se například o tyto slova: *almužna*, *biskup*, *farnost*, *hbitov*, *kací ství*, *kaple*, *mnich*. Z hebrejského jazyka (4 %) byla přejata tato slova: *chanuka*, *pejzy*, *pesach*, *satat*, *satan*, *tóra*, *šid*. V malém zastoupení byla arabtina (3 %) o *islám*, *Korán*, *mešita*, *minaret*, *muslim*, *ramadán*. Nejmenší vliv na češtinu má italský jazyk o *katakomby*, *madona*.

Na základě těchto zjištěných informací, můžeme dojít k závěru, že z excerpovaného slovního materiálu je český jazyk nepatrně více ovlivněn cizími jazyky, než je tomu u polštiny. Oba dva jazyky jsou nejvíce spojeny s latinou, ovšem jen polština nechává přejatá slova z latinského jazyka ve znění originálu. Čeština se spíše snaží najít pro daný výraz české slovo, než zcela přejímat slova z jiných jazyků. V archaické češtině však můžeme najít výrazy, které se dříve používaly a byly propůjčeny zcela z latinského jazyka. Na původ polského materiálu má vliv tyto jazyky o latina, francouzština, němčina a čeština. České termíny si vypůjčovaly výrazy nejvíce z latiny, češtiny, němčiny a hebrejtiny.

Ze statistiky, ale vyplývá, že v dané terminologii čeština přejímá o něco více výrazů než polština, což je v rozporu s obecnou tendencí u těchto jazyků, kterou Lotko konstatoval, viz první řádky této kapitoly. Z toho tedy vyplývá, že ačkoli se čeština ráda

uzp sobuje pro nové výrazy domácí slovní zásobu, v tomto oboru (církve a náboženství) přejímá cizích slov více, než je obvyklé, zatímco polovina z nich nevybojuje z celkového trendu. Ještě navíc často disponuje k domácím výrazům ještě přejatými synonymy, tudíž je míra přisvojování neekvanilná a možná i vyšší než 55 %. Z nich je polovina prokázala svou výraznou tendenci k vytváření domácích výrazů právě tím, že a kolik u nás například latinská církevní terminologie existovala a existuje dodnes, zároveň se dokázaly prosadit i domácí výrazy, které jí dokonce v mnoha případech frekvencí předcházely, například *kazatelna* - *ambona*, *kací stv* - *hereze*.

3. Historie jazyka

Šestnáctých letech historických odděleních na polštině je jazyk, který se o intenzivnosti kontaktů s představiteli daných společností a kultur. V středověku bylo hlavně jazyk český, německý a latina. (...) Časy novší s výrazem např. z jazyka francouzského, v menším stopně z německého a ruského, dříve především z anglického. V středověku jako první přechodily do jazyka polského výrazy cizí z přejatých církevních slov. (...) Jak možná se předpokládá, nejvíce terminologii církevní přenikla z latiny, což zvykle neobdívá se bezprostředně, ale prostřednictvím německého a českého. (Dobrowská 1998: 81) Mezi například *biskup* - latinský výraz *episcopus* ovlivnil německý (*der Bischof*), dále se německým jazykem inspirovala polovina a vznikl výraz *biskup*. Poté se dostal i do polštiny. Podobně se tak stalo u slova *wigilia*. Nejvíce bylo latinské slovo *vigiliae*, které ovlivnilo německé *die Vigilie*. Dále se rozšířilo do českých zemí a vzniklo slovo *vigilia*, které se dostalo i do Polska. Latinské slovo *diabolus* se přeneslo do latiny o *diabolus*. Později vzniklo české slovo *ábel*, které ovlivnilo polštinu o *diabeł*.

Ve středověku se přejímala slova z křesťanství, například: *bierzmowa*, *parafia*, *pielgrzym*, *kaplica*, *klasztor*, *kruchta*. Latina velmi silně a dlouho ovlivnila polský jazyk. Největší vliv dosahovala latina v 16. a 17. století. V polských textech se hojně vyskytovaly latinské výrazy a později vznikaly polské termíny, které se zaaly přisobovat latinské skladbě a morfologii - například polský koncovka a latinské koncovky. (viz Dobrowská 1998: 82-85) Šestnáctým stoletím, kdy obviňovali staří básníci klasický, podle jejich názoru jazyk prostý a bez cizích slov,

wiatli ludzie O wieceni starali si zmienić model szkolnictwa i propagowali jasny i klarowny sposób formułowania myśli. Wszędzie tam, gdzie kiedyś łacina powoli wycofywała się i przestała współzawodniczyć z polszczyzną w polskich tekstach. (D browska 1998: 85) To neznamená úplný konec vlivu latiny na polštinu, v tina latinism jsou totiž na stálo zaříté. Po et latinských výrazu v souasném polském jazyku se odhaduje okolo 10 tisíc. (viz D browska 1998: 85-86)

Od raného středovku se datuje vliv němčiny na polský jazyk. Nejvíce byla polština ovlivněna od 13. do 15. století. Přejatá německá slova najdeme nejčastěji v architektuře. Výraz *kościelnik* vznikl od německého výrazu *die Kirche*, nebo *msza* pochází od termínu *die Messe*. V 16. století, kdy začala pomalu upadávat hospodářská moc, oslabil vliv německého jazyka. V 19. století se němčina stala úředním jazykem, nejvíce polština poznamenala převážně na západní a jižní části země. Odhaduje se, že v souasném polském jazyce je okolo 3 až 4 tisíc germanismů. (viz D browska 1998: 86-90)

4. Zrádná slova

Šteoretikové příkladu a zkušení příkladatelé i tlumočníci upozorují na nebezpečí, které v sobě skrývají jazykové prostředky formálně shodné nebo podobné, ale významově nebo stylově odlišné. Na základě asociací totiž někdy dochází k neústrojnému přenesení významu i stylového hodnocení prostředků z jednoho jazyka do druhého. (Lotko 2009: 147) Zrádná slova i záhadná slova, se také někdy označují jako šfalební příklady příkladatele. V českém a polském jazyce jich můžeme najít mnoho, protože oba jazyky jsou si geneticky velmi blízké. (viz Lotko 1986: 82)

Podle Lotky, můžeme narazit na zrádná slova, která jsou formálně zcela totožná (např. *doba*, *stav*, *cud*, *katedra*, í) nebo mohou být zvukově obměněná. Dále si uvedeme některé příklady z excerpuvaného materiálu. České slovo *pořehnout* znamená udělit pořehnutí nebo pokřfovat se, oproti tomu má polský výraz *poegna* význam rozloučit se. Kamenem úrazu pro příkladatele nebo tlumočníka může být i slovo *zákon*, v něm se jedná o obecnou právní normu (zásadu), na druhé straně v polštině se můžeme setkat s výrazem *zakon*, který označuje náboženskou organizaci, tedy řeholní řád. Pozor si musíme dát při používání výrazů *zakonnik* a *zákoník*. Českým ekvivalentem pro výraz *zakonnik* je mnich (řeholník). Na druhé straně *zákoník* je právní

p edpis, který zahrnuje právní normy (kodex). Za záludné slovo se považuje i polský výraz *cerkiew*, slovník uvádí tuto definici: *ś wi tynia chrze cija ska obrz dku prawosławnego.* (USJP) Podobným slovem v e-tin je *církev*, jedná se o šnábofenskou organizaci sjednocenou týmfl vyznáním. (SS ^{TM})

M fle nás také zmást slovo *cud*, protože v psané formě vypadá v obou jazycích stejn , li-í se tedy od sebe významem. V e-tin je to slovo zastaralé a vyjad uje cudnost, dobré mravy. V polském jazyce *cud* znamená bu skutek, který nelze vysv tlit známými p írodními zákony nebo n co dokonalého, neoby ejného. (viz Lotko 1987: 14). Dále se m fleme snadno zmýlit u p ekladu slova *katedra*. V pol-tin má význam hlavního kostela diecéze (katedrála), v eském jazyce tento homonymní výraz vystupuje jako u itelský stolec ve t íd . Oba výrazy v-ak mají společ ný latinský základ.

Mezi zrádné dvojice pat í *bies ó b s*. Pro oba výrazy m fleme pouflit ekvivalent ábel i jeho synonymum *satan*. Ale eský výraz *b s*, m fle také znamenat -flenství nebo vzteklost. Snadno se také m fleme zmýlit p i p ekladu slov *boski ó bosky*. V pol-tin p ídavné jméno *boski* znamená bofský, oproti tomu v e-tin *bosky*, se jedná o p íslovce a pouflívá se ve slovním spojení ó chodit bosky. Snadno m fleme zam nit slova *chrzest ó ch est*. eským ekvivalentem výrazu *chrzest* je *k est* (pok tít n koho). Zrádné slovo *ch est* je rostlina, která se pouflívá jako surovina v kuchyni. Významový rozdíl je také mezi podstatnými jmény *nabo e stwo ó nábofenství*. Definice výrazu *nabo e stwo* zní: *śZespó obrz dów religijnych, modów, uj tych w normy liturgiczne lub zwyczajowe.* (USJP) Mluvíme-li o eském termínu nábofenství, máme na mysli víru v Boha (p ípadn bohy nebo nadp írozené síly), také se m fle jednat o církevní nauku. Polským ekvivalentem eského slova *post* je *post*. V eském jazyce v-ak výraz *post* znamená n jaké místo, postavení (nap . kandidovat na post).

Za výslovnostn zrádná slova, jsou považována ta, jejichfl výslovnost se v obou jazycích li-í. P edev-ím jsou nebezpe ná p i tlumo ení. (viz Lotko 1992: 22) P íklady výslovnostn zrádných slov: *janu na ó almufna*, *karnawa ó karneval*, *organy ó varhany*.

Význam zrádných slov se odlišuje, a to buď zcela, nebo částečně. Mohou se od sebe také lišit mluvnickým rodem. (viz Lotko 1987: 7) Například dvojice: *církev* (f) a *kościół* (m); *stigma* (s) a *stygmat* (m); *jidiš* (s) a *jidysz* (m); *schizma* (s) a *schizma* (f); *evangelium* (s) a *ewangelia* (f); *meczet* (m) a *mešita* (f).

Špewna rzeczowników nie odmienia się przez liczby, kategoria ta jest dla nich klasyfikująca. Brak form liczby mnogiej charakteryzuje tzw. singularia tantum, a brak form liczby pojedynczej pluralia tantum. (Jadacka 2005: 35). Příklady pluralia tantum z mého vybraného tématu jsou polská slova *katakumby* a *niebiosa*. Na druhé straně se tu i objevilo pár příkladů singularia tantum, *raj* a *ramadan*.

Dobrá znalost zrádných slov je pro příkladatele nebo tlumočníka nutností, aby nezapínil chybu, která bude mít vliv na význam věty.

5. Synonyma

Synonyma patří mezi paralelní jazykové prostředky sloužící k vyjádření jistého významu nebo jisté funkce. (Filipec 1961: 9) Synonyma (neboli slova souzvučná) jsou slova zhruba stejného nebo aspoň blízkého významu. Mezi synonymy jsou rozdíly ve významu, v citovém zabarvení (citové expresivita), v rozsahu užití, v oblasti užití a v četnosti výskytu (ve frekvenci). (Bečka 1977: 6) Znalostí slov stejnoznačných si obohacujeme slovní zásobu, díky nim se můžeme lépe vyjadřovat. Záleží na každém z nás a na našem úsudku, které synonymum se nám lépe hodí do kontextu. Dále si uvedeme synonyma z mého zkoumaného materiálu.

Nejprve se budeme zabývat polským příkladem. Slovo *anioł* můžeme v poltině nahradit výrazy jako *archanioł*, *serafin*, *cherubin*, nebo slovními spojeními *strašník*, *dobry duch*, *anioł stróż*, *przeciwnik szatana*. Zdrobněle můžeme použít *dobry duszek*. Existují také útvary antonyma, které jsou spojené se synonymy. Jsou to dvojice protikladného významu, v nichž jeden člen nutně předpokládá druhý. (J. Filipec 1961: 215)

Antonymní dvojice jsou důležité pro naši slovní zásobu. Antonyma vyjadřují jistý specifický významový protiklad. Synonyma a antonyma si obě navzájem přesně neodpovídají, synonymické a antonymické páry jsou navzájem souvztažné, ale nesouměřitelné. (Filipec 1961: 216) Antonymum slova *anioł* je *diabeł*, které má tyto

synonyma szatan, demon, bies, czart, czort, kusiciel, lucyfer, Mefistofeles, belzebub, antychryst, diablík. Stejný význam mají i tato slovní spojení: si~~ę~~ nieczysta, syn ciemno ci, upad~~ę~~ anio~~ę~~ z~~ę~~ duch. V mnohém čísle m~~ę~~ f~~ę~~me poufít i moce piekielne, z~~ę~~ moce. Chceme-li nahradit slovo *dusza*, máme mnoho synonym, které m~~ę~~ f~~ę~~me zvolit ó duch, wiadomo~~ę~~, sumienie, w~~ę~~ trze, duchowo~~ę~~, uduchowanie, spirytualizm. Nebo tato slovní spojení: strona duchowa, ycie duchowe, které jsou považovány také za synonyma. Opakem slova *dusza* je cia~~ę~~.

Dalším často používaným výrazem v tomto tématu je *wierny*. Ve slovníku m~~ę~~ f~~ę~~me najít tato synonyma ó wierz cy, parafianin, wi toszek, nabo nisia. Musíme volit slova podle kontextu, také m~~ę~~ f~~ę~~me nahradit slovo *wierny* spojeními ó osoba wierz ca, osoba religijna, wyznawca ko cio~~ę~~, cz~~ę~~wiek pobo ny. U antonyma *bezbo nik* uvádí slovník antonym tyto výrazy ó ateista, niewierz cy, bezwyznaniowec, poganin, niewierny nebo mén~~ę~~ užívané ateusz, niedowiarek. Termín *raj* je významov~~ę~~ stejný jako niebo, niebiosa, królestwo niebieskie, ycie wieczne nebo eden. Velmi známé slovo je *piek~~ę~~*, které je antonymem slova *raj*. Peklo m~~ę~~ f~~ę~~me nahradit výrazy ó królestwo szatana, kraina ciemno ci, ogie~~ę~~ piekielny nebo také wieczne pot pienie. Zajímavé je, že slovo *niebo* (niebiosa) má dv~~ę~~ antonyma ó ziemia a piek~~ę~~. A chceme-li se vyhnout opakování polského slova *grzech*, máme na výb~~ę~~ r z t chto synonym ó wina, przewina, przewinienie, zawinienie, przest~~ę~~stwo. M~~ę~~ f~~ę~~me poufít zdrobn~~ę~~ linu grzeszki nebo hovorový výraz *sprawka*. Výrazy *religia*, *wyznanie*, *wiara* jsou významov~~ę~~ stejné, málo užívané synonymum je konfesja.

V eském materiálu se často setkáváme se slovem *B h*, jeho synonyma jsou Hospodin, B h Otec, Pán B h. Protikladem Boha je lov k. Termín *Bible* bývá nahrazován slovním spojením ó Písmo svaté nebo svatá kniha. V slovníku eských synonym m~~ę~~ f~~ę~~me najít, že *kn* z lze vyjádít i slovy ó kazatel, duchovní, fará, hlasatel, páter. Dále esky užívaným slovem je *h ích*. Významov~~ę~~ stejné jsou provin~~ę~~ ní, poklesek, chyba nebo nedopat~~ę~~ ení.

šDobrá znalost synonym zvy~~ę~~uje záruku, že p i výb~~ę~~ ru slov sáhneme po výraze nejvhodn~~ę~~ jím, které nejlépe a nejvýstižn~~ę~~ ji vyjad~~ę~~ uje na-i my~~ę~~lenku. Znalost synonym chrání autora od nevládnoucího, v~~ę~~ cn~~ę~~ neod~~ę~~ vodn~~ę~~ něho opakování téhož slova nebo slov téhož základu. (Be~~ę~~ ka 1977: 7)

6. Frazeologismy

Šfrazeologie je soubor ustálených spojení, tzv. frazeologických obrát neboli frazeologism . Jsou to ustálená pojmenování složená ze dvou i více slov. (Be ka 1977: 321) Frazeologismy jsou slovní spojení, berou se jako ustálený celek. Dobrá znalost frazeologism je velmi potřebná při překladu i tlumočení. Přestože je většina velmi blízká poltině, jejich frazeologismy se od sebe odlišují. Překladatel má nesnadný úkol s překladem frazeologických obrát. (viz Lotko 1986: 101) Šve frazeologismech jsou slova na sebe významově vázána, a to již předeem, nikoli až v aktuálním užití. Významová samostatnost jednotlivých slov je v nich oslabena nebo vůbec zrušena. Není však nutné, aby se tak stalo u všech slov frazeologického obrátu. V mnoha případech jedno slovo (tzv. slovo základní) podržuje svůj vlastní význam a jen u slov tzv. převodních se významová samostatnost oslabuje nebo ztrácí. (Be ka 1977: 321)

Můžeme najít mnoho frazeologism, které jsou spojeny s tímto tématem. Řekneme-li o někom, *je starý jako Abrahám i pamatuje Abraháma*, podáváme neurčitou informaci o vysokém věku dotyčného. V poltině použijeme *mie Matuzalemowe lata* nebo *pami ta jeszczu Abrahama*. Existuje také hovorový frazeologické spojení *slavit abrahámoviny* neboli *obchodit Abrahama*. Často používaný frazeologismus *cesty Pán (boží) jsou nevyzpytatelné*, znamená, že se nikdy nedozvíme důvodu, proč se takto Bohem rozhodl. V Polsku se říká: *drogi Pa skie s nieprzeniknione* nebo *niezbadane s wyroki Boskie*. Význam v obou jazycích zůstává stejný.

Duch ví ty kogo o věci v většině zní skoro stejně *ó být osvěcen Duchem svatým*. Toto slovní spojení se používá o chytrém člověku, který dostal nápad, neboli byl osvěcen Duchem svatým. Velmi často užívaným frazeologismem je *mít Kristova léta*. V Polsku se setkáme se spojením *mie chrystusowe lata* nebo *mie trzydzieci trzy lata*. Jde o člověka, který je v Kristových letech, stojí na prahu stědního věku. Hovorové spojení *být papěřem j-í než papěřem (by bardziej papieski niż sam papie)*, použijeme, pokud o někom chceme říci, že je nadměrně horlivý.

Dalším hovorovým frazeologismem je *být neomylný jako papěř*. Řekneme o někom, kdo si myslí, že je bezchybný a neomylný. V poltině se setkáme spíše s frazeologickým spojením *ó zje wszystkie rozumy*. Existuje mnoho hovorových

frazeologických obrát , které jsou spojené se slovem ert. T eba vylet t jako ert z krabi ky ó wyskoczy jak diabe€z pudeka, mít erta v t le ó by ywe srebro, vymítat erta áblem ó wyp dza czorta diabem, táhnout k ertu ó i do diabca, poslat n koho ke v-em ert m ó posca kogo do wszystkich diablów. Velmi známé je upsat du-i ertu neboli zapisa dusz diabca.

Frazeologismus se také m fe skládat jen ze dvou slov. Nap íklad spojení *and l smrti*, jeho polským ekvivalentem je *anio€ mierci*. ast ji se v-ak m feme setkat s frazeologismem *anio€stró* neboli *and l stráfny*, který bdí nad lov kem. ekneme-li o n kom, fe je *ob tním beránkem*, polsky *kozio€ofiarny*, myslíme tím n koho nevinného, na kterého je shazována ve-kerá zodpov dnost. Slovní spojení *kápnout boflskou* je hovorové a znamená jít s pravdou ven. V Polsku se ekne *pu ci farb* , *par z g by* nebo *wyco y kaw na law* . Polský frazeologismus *grzech miertelny* p elofíme do e-tiny jako *smrtelný h ích*, h ích do nebe volající. Jedná se o velmi t ílké provin ní.

Pokud se n kdo probere k flivotu, m feme íci, fe *vstal z mrtvých* (*powsta z martwych*). Toto frazeologické spojení vzniklo na základ zmrtvýchvstání Ježí-e Krista. Dal-í frazeologické spojení, které má spojitost s Biblí je *zakázané ovoce*. Také se asto íká, fe zakázané ovoce chutná nejlíp ó zakazany owoc najlepiej smakuje. Nazveme-li n koho *nev ícím Tomá-em* (*niewierny Tomasz*), máme na mysli osobu, která jen s obtíffemi n komu uv í. šNiewierny Tomasz ó pochodzi od Tomasza Apostoca, który nie chcia€uwierzy w zmartwychwstanie Jezusa, póki si sam nie przekona.õ (Or-6 2009: 571)

7. Tematické pracovní listy

Tematické pracovní listy jsou určeny studentům polonistiky. Mají sloužit jako materiál k výuce odborné poltiny, překladu a tlumočení. Skládají se ze slovní zásoby, vybraných textů k tématu a obsahují r zná cvičení s jejich klíči. Slovník se vztahuje k překládaným textům, které jsou vybrány z určité části z polské wikipedie. Tento zdroj jsem zvolila kvůli slovní zásobě, která zde byla nejvhodnější. Je mi známo, že tento zdroj nepatří mezi nejspolehlivější, proto jsem si dané informace ověřila v knihovně (*Sv tová náboženství, Lexikon sv továch náboženství*) a na jiných portálech, které jsou uvedeny v bibliografii. Některé úryvky také pocházejí z těchto webových stránek: www.wiara.pl nebo www.al-islam.cz.

Dva hlavní texty pojednávají o křesťanství a islámu, jelikož tato náboženství patří mezi nejrozšířenější ve světě. Účelem bylo vybrat zajímavé a aktivní úryvky, které by studenta zároveň poučily o dané problematice. Ke každému textu byla vytvořena r zná cvičení. Cílem úkolů je naučení se slovní zásoby a správné používání termínů v kontextu. *Nowe słowa zapamiętajemy najlepiej, gdy pojawiają się w naturalnym dla siebie kontekście.* (Seretny, - Lipska 2005: 85) Student je veden k samostatnému řešení překladových problémů. Cvičení, které má student provádět v psané podobě, mají pomoci k zapamatování a osvojení si slovní zásoby.

Slovník má studenty připravit pro oboustranné překládání textů a souasně má poskytnout lexikum pro ústní komunikaci. Jednotlivá slovníková hesla jsou zpracována jednoduše a přehledně, zahrnují pouze nejn nutnější informace. Obrázky z pracovních listů pocházejí z vlastního archívu. Klíče jsou určeny studentům pro vlastní kontrolu při samostudiu, ale i využitím při výuce.

A. Slovní zásoba o Křesťanství religia

PL	CZ
anglikanizm	anglikanismus
anioł	anděl
apostoł	apostol
bazylika	bazilika
bierzmowanie	biřmování
Boże Narodzenie	Vánoce
cud	zázrak
dusza	duše
chrzest	křesťanství
chrzestnica	křesťanství
eucharystia	eucharistie
grzech	hřích
filar	přítel
jałmużna	almuřna
kaplica	kaple
katolicyzm	katolicismus
kościół	kostel, církev
krzyż	křesťanství
miesiąc ramadan	měsíc ramadánu
modlitwa	modlitba
Mszewielka	mše svatá
muzułmanie	muslimové

namaszczenie	pomazání
nauczania	výuka
Nowy Testament	Nový zákon
nurt	proud
obowi zek	povinnost
obrz dek	rituál, ob ad
odkupienie mierci	vykoupení smrti
papie	papeř
pielgrzymka	pou , náv-t va
pogrzeb	poh eb
pokuta	pokání
post	p st
póksi yc	srpek m síce
proroctwo	proroctví
protestantyzm	protestantismus
religia	nábořenství
sakrament	svátost
sakrament pojednania	svátost smí ení
Stary Testament	Starý zákon
szatan	ábel
wi ta ksi ga	svatá kniha
wi to	posvátnost
wiara	víra
Wielkanoc	Velikonoce
wyznawca	následovník

zafasowanie	falování
zmartwychwstania	vzkříení

B. Polsko- eský, esko-polský oddíl

1. P e t te si text.

Chrze cija stwo ó monoteistyczna religia objawienia, opieraj ca si na nauczaniu i yciu Jezusa Chrystusa przedstawionego w Nowym Testamencie i wyznaj ca jego dwie natury: bosk i ludzk . Zgodnie z najstarszymi Credo Jezus jest współótorny z Bogiem Judaizmu i nosi tytuó boski Pan, którego Izrael u ywaó jako zamiennik imienia samego Boga, do dzi dnia nie wymawianego gó no oraz nie pisanego. Wyznawanie wiary w óstwo Jezusa, wyra aj ce si w uwa aniu go za mesjasza i syna Bo ego, wiary w jego odkupie cz mier i zmartwychwstanie, jest dla chrze cijan podstawow drog zbawienia, której pocz tkiem jest sakrament chrztu.

Przekazywanie depozytu wiary chrze cija stwo urzeczywistniaó najpierw poprzez ustne przepowiadanie kerygmatu oraz przez pisma apostoelskie, spisane za ycia apostoów, czyli pierwszych dwunastu uczniów Jezusa, których wybraó jako nowych patriarchów Ko cioó-nowego Izraela, na wzór 12 pokole Jakuba. Odczytywano je, razem z Bibli hebrajsk na uroczystych zebraniach niedzielnych, które nazywano eucharysti . Pierwszym i podstawowym wi tem chrze cija stwa jest Wielkanoc, w tradycji prawosównej zwana Pasch .

Chrze cija stwo jest objawion religi monoteistyczn , zakóda wiar w jedyne Boga, który jest stwórc wiata. Wi kszo chrze cijan wyznaje dogmat trynitarny, który gósi, e Bóg istnieje w trzech osobach, czyli, e Bóg jest trójjedyny. Oznacza to, e Bóg, co do natury jest jeden, w trzech osobach: jako Bóg Ojciec, Syn Bo y (Jezus) i Duch wi ty. Bóg Ojciec z mió ci do pogr onej w grzechu ludzko ci posó swego jednorodzonego syna który "staó si czówiekiem" i przez sw mier dokonaó dzieó odkupienia wiata. Chrze cijanie wierz , e dzi ki ofierze Jezusa uzyskuj zbawienie i ycie wieczne. Oczekuj zmartwychwstania oraz s du ostatecznego, na którym nast pi podziaó na zbawionych i pot pionych.

Głównym zadaniem Kościoła (całej wspólnoty wiernych) jest głoszenie Chrystusa w świat i udzielanie sakramentów, widzialnych znaków niewidzialnej łaski Bożej, czerpiących swą moc z Chrystusa. Jest ich siedem:

- chrzest,
- bierzmowanie,
- eucharystia, (Przenajświętszy Sakrament)
- pokuta (sakrament pojednania),
- namaszczenie chorych (sakrament chorych),
- kapłaństwo,
- małżeństwo.

Klasyczny podział chrześcijaństwa na trzy główne odłamy: katolicyzm, kościoły wschodnie, protestantyzm.

2. Podkreślcie w tekście informacje, które považujecie za dôležité.
3. Vytvořte písemný překlad prvních dvou odstavců textu. Dbejte na styl.
4. Přetlumořte třetí odstavec textu do češtiny.
5. Správně pospoujte.

1) namaszczenie chorych	a) eucharystie - přijímání
2) bierzmowanie	b) křest
3) kapłaństwo	c) pokání
4) małżeństwo	d) svátost kněžství
5) chrzest	e) svátost manželství
6) eucharystia	f) pomazání nemocných
7) pokuta	g) biřmování

6. Přelořte následující vety bez slovníku. Poté ověřte ve slovníku.

Większość chrześcijan wyznaje dogmat trynitarny, który głosi, że Bóg istnieje w trzech osobach, czyli, że Bóg jest trójjedyny.

Odczytywano je, razem z Biblią hebrajską (na początku głównie proroków), na uroczystych zebraniach niedzielnych.

Chrześcijaństwo jest objawioną religią monoteistyczną, zakłada wiarę w jedynego Boga, który jest stwórcą świata.

Bóg Ojciec z miłości do pogroźonej w grzechu ludzkości posłał swego jednorodzonego syna, który "stał się człowiekiem" i przez swoją śmierć dokonał odkupienia świata.

7. Rozhodněte, zda jsou tvrzení pravdivá i nikoliv. Můžete si případně poradit ve dvojicích.

- a) Jan Pavel II byl vlastním jménem Karol Józef Wojtyła.
- b) Vánoce jsou oslavou narození Ježíše Krista.
- c) Velikonoce jsou oslavou zmrtvýchvstání Krista, podle křesťanské víry k tomu došlo čtvrtého dne po jeho ukřižování.
- d) Islám a křesťanství mají stejný původ (jejich kořeny sahají k proroku Abrahámovi).
- e) Současným papežem je Karl XVI.
- f) Mekka je poutní místo islámu a leží v Palestině.

8. Doplňte slova do následujícího textu.

mierni, Jezusa, komet, kształtowa, 25 grudnia, spotkanie się, wiatry, śpiewanie, Bożego Narodzenia, choinka, Testamenty

Pierwsza informacja o święcie Bożego Narodzenia obchodzonego 1 stycznia pochodzi z roku 356 n.e. Wcześniej prawdopodobnie dzień narodzin 1 stycznia obchodzono 6 stycznia. 25 grudnia ustanowiono dniem 1 stycznia jako przeciwwagę do pogańskiego święta Saturnalia. Podobnie jak dzień, nieznan jest dokładny rok narodzin Jezusa, wiadomo już prawie na pewno, że rok 0 nie jest rokiem narodzin Chrystusa. Wiadomo, że wzmiankowany w Nowym Testamencie król Herod zmarł 4 roku p.n.e. toteż niektórzy badacze skłaniają się do przyjęcia tego roku jako roku narodzin

Jezusa, inni natomiast podejrzewają, że 'gwiazda betlejemską' towarzyszącą narodzinom byłoby kometę. W 12 roku p.n.e. lub kometę opisał także przez chińskich kronikarzy w 5 roku p.n.e. W średniowieczu wiązano ją z Bożym Narodzeniem i obchodzonym niezwykle hucznie, dopiero w XVII wieku zaczęła się zmieniać. Tradycja, jak znamy do dziś, a wiązanie z radością ale też zadumy nad życiem, i zbawieniem. Do głównych tradycji Bożego Narodzenia, zwanego także od 'Gwiazdy Betlejemskiej' Gwiazdki, należy biesiadowanie z rodzinami i krewnymi, obdarowywanie się prezentami, kolędy, opłatek, czytania, kolędnicy, szopka. W niektórych krajach (także w polskim) wiązanie się do dnia poprzedniego - Wigilia Bożego Narodzenia.

9. Správňn pospoujte.

1) Vánoce	a) Zielone wiązki
2) Velký pátek	b) Wniebowstąpienie Pańskie
3) Velikonoce	c) Poniedziałek Wielkanocny
4) Třetí den	d) Niedziła Wielkanocna
5) Letnice	e) Wigilia Bożego Narodzenia
6) Boží hod	f) Boże Narodzenie
7) Nanebevstoupení pán	g) Wielki Piątek
8) Velikonoční pondělí	h) w. Mikołaj
9) sv. Mikuláš	i) Wielkanoc

10. Správňn doplňte.

Bóg, nadzanie, wygnanie, ebra, sen, poznanie, spoywanie, synów, pierwi, w a.

Adam i Ewa ó według relacji biblijnych, zawartych w Ksiázce Rodzaju, ... ludzie. Biblijna historia została rozbudowana w tradycji ydowskiej i chrześcijańskiej. Ksiázka Rodzaju zawiera dwie tradycje odnośnie stworzenia pierwszych ludzi - według starszej ..... najpierw stworzył Adama, i następnie z jego ebra tworzył Ewę, według młodszej obydwójce zostali stworzeni szóstego dnia.

Według starszej tradycji ulepił prochu człowieka (m.czyzn) i osadził go w ogrodzie w Eden, aby go uprawiać i doglądać. Zabronił mu jedynie ..... owocu z Drzewa Poznania dobra i zła.

M.czyzna nadał nazw wszystkim zwierzętom stworzonym przez Boga. Później Bóg zesłał na m.czyzn mocny ....., wyjął jedno z jego kłębów, a miejsce to zapieczętował. Po czym Jahwe Bóg z ....., które wyjął z m.czyzny, zbudował wieżę.

Ewa, skuszona przez ....., zdecydowała się zerwać i skosztować owoc z drzewa ..... dobra i zła, a następnie podała go Adamowi. Wtedy obydwaj uświadomili sobie, że są ....., więc spleli gałki figowe, z których zrobili sobie przepaski. Za ten grzech Bóg ukarał ich ..... z ogrodu i przekleństwem. Księga Rodzaju z imienia wymienia trzech ..... Adama i Ewy: Kaina, Abla i Seta.

11. Połączcie sprawnie významy frazeologismu.

1) Salomonowy wyrok	a) ktoś nieufny, niedowiarek
2) jabłko Adama	b) zdrada
3) syn marnotrawny	c) wierzy w coś bardzo, całkowicie, niezachwianie
4) ciemno ci egipskie	d) rzecz niedozwolona
5) dar Boży	e) sprawiedliwy wyrok
6) plaga egipska	f) obrzydliwy satonistyczny
7) manna z nieba	g) chleb, pożywienie
8) czarna msza	h) ktoś zrobił coś, czego teraz żałuje
9) niewierny Tomasz	i) ktoś, kto zawinił lub zbłądził ale w końcu si opamiata
10) wołanie o pomstę do nieba	j) w imię czego, z jakiej racji, z jakiego powodu
11) wierzy w coś jak w Ewangeli	k) chrześcijaństwo u m.czyzn
12) Judaszowy grosz	l) o czymś, o kimś bardzo dokuczliwym
13) za jakie grzechy	m) zupełnie ciemno ci
14) zakazany owoc	n) coś jest oburzejące, godne postawienia, kary
15) diabeł kogoś podkusił	o) nieoczekiwany zysk, niezamierzona korzyść

12. Písa názvy kostel k obrázk m.

Katedrála sv. Víta, Ko cíó€ w. Andrzeja w Krakowie, Evangelický ervený kostel, Svatý Kope ek, Ko cíó€ w. Trójcy w Strzelnie, radnice v Olomouci, Kostel Panny Marie Sn flné, Ko cíó€ w. Miko ěja w Cieszynie, Katedrála sv. Václava, Kostel sv. Mo ice,

a).....

b).....

c).....

d).....

e).....

f).....

g).....

h)í í í í í .....

i).....

j).....

C. Kontrolní cvičení

1. Přetextujte text.

Islám je religie monoteistická, druhá největší pod ohledem počtu věřících po křesťanství. Jejím textem je Korán, a obsahované v něm zjevení má být konečné a neměnné přenesení Boží vůle na lidi.

Slovo islám v arabštině znamená podrobení se Bohu. Apologeti a misionáři muslimů odvozuje islám od slova salám – mír. Islám byl původně religie arabských kmenů. Cílem islámu a učení proroka Mahometa bylo přivést všechny arabské kmeny do jednoho velkého klanu, víra však s časem rozšířila se na celý svět.

Islám má společné kořeny s judaismem a křesťanstvím. Podle nauky Mahometa zjevení předané Mojžíšovi a křesťanům prostřednictvím Abraháma, Mojžíše a Ježíše mělo být obnoveno a doplněno. Základní zásady islámu tvoří pět pilířů: víra v jediného Boha, pravidelná modlitba, dání v dané době, post v měsíci ramadán, jachannám – příspěvek na chudé a poutník do Mekky.

Islám uznává Mahometa za posledního zjeveného proroka. „On je Bůh jediný Bůh věčný! Ne narodil se, ani nezemřel, a nikdo není mu rovný.“ (Téma z Koránu).

U muslimů Bůh (arab. Allah) je všemohoucí, dokonalý, je zdrojem všech věd a spravedlivý, má známost všech věcí. Je nemožné ho s nikým a ničím srovnávat.

2. Najděte v textu informace o islámu, které považujete za klíčové.

Podtrhněte je.

3. Přetlumte následující text do češtiny.

Korán má mnoho společného s Biblií. Tradice muslimská uznává, že Mahomet předchází 24 proroků starotestamentových (Abrahám, Mojžíš),

nowotestamentowych ó Jezusa, oraz pozabiblijnych. Przedstawia i potwierdza równie wiele historii biblijnych ó mi dzy innymi histori o Adamie i Ewie, zwiastowanie Marii z Nazaretu, cuda Jezusa. Według Koranu Tora była oryginalnym objawieniem Allaha skierowanym do Izraelitów, którzy je wypaczyli i zafalowali nie rozumiawszy go.

Wiele biblijnych prorocत्व odnoszonych jest przez wyznawców islamu do Mahometa, jednak o chrześcijanie odnosz pierwszy fragment ogólnie do proroków, a w szczególności do Jezusa Chrystusa, drugi zaś dotyczy si Ducha wi tego obiecane go przez Jezusa, i zesłanego w Dniu Pi dztiesi tniczy.

Podobnie jak Biblia, Koran nakazuje pćnienie jaćnu ny, pomoc biednym, czynienie dobra rodzicom, przebaczenie, wiar w Boga oraz ycie w prostocie. Koran (tak samo jak Biblia) zakazuje zabójstwa, samobójstwa, kradzie y, kćmstwa, cudzoćstwa i oddawania czci bogom innym ni Bóg Jedyny.

4. P elofte píssemn následující text do e-tiny. Poufijte slovník.

Pi filarów islamu:

- Wyznanie wiary ó o wiadczam, e nie ma boga prócz Allaha, a Mahomet jest jego prorokiem.
- Modlitwa ó odprawiana pi razy dziennie, z twarz zwrócon w stron Mekki, dzieci i osoby chore mog odmawia 3 razy dziennie.
- Jaćnu na ó okre lon cz swego maj tku, nie dochodu (najcz cie j 2,5%) muzucnanin ma obowi zek oddawa biednym. Uwa ana jest za jeden z pierwszych "nowoczesnych" podatków socjalnych, pobierany od okre lonego progu maj tkowego.
- Post ó w ci gu dziewi tego miesi ca roku muzucna skiego, muzucnanie musz powstrzymywa si od jedzenia i picia (nie dotyczy kobiet w ci y lub karmi cych, maćch dzieci, osób ci ko chorych oraz odbywaj cych dćg i wyczerpuj c podró) a tak e palenia tytoniu i uprawiania seksu od wschodu do zachodu sć ca.

- Pielgrzymka do Mekki ó muzumnanin musij odby przynajmniej raz w yciu, je li pozwala mu na to sytuacja materialna. Cz sto na podró skada si caa lokalna wspólnota lub rodzina, która deleguje jedn osob .

5. Správn dopl te.

nakarmi , archanio spo ywa , muzumnanów, tytoniu, pi , woanie, Miesi c, piek, islamu

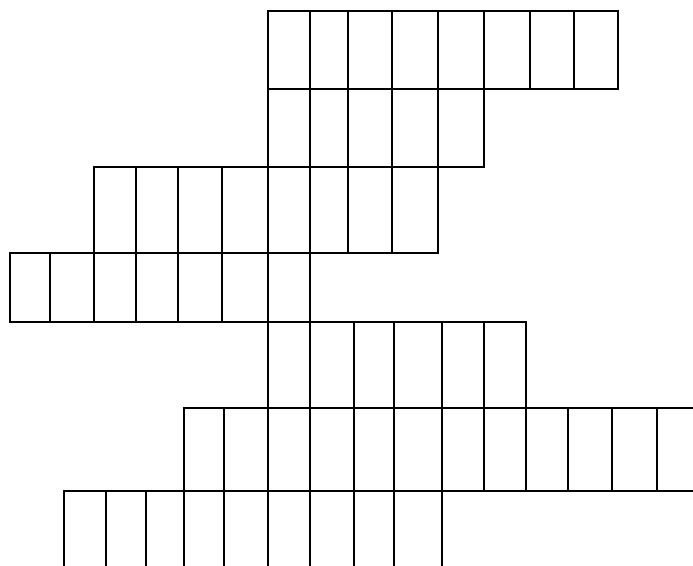
Ramadan, dziewi ty ..... kalendarza muzumna skiego. Dla ..... jest wi ty, gdy w tym miesi cu rozpocz si objawianie Koranu - ..... Gabriel ukaza si Mahometowi, przekazuj c kilka wersów przysz ej wi tej ksi gi .....

Podczas trwania ramadanu od witu do zmierzchu muzumnaninowi nie wolno ..... adnych pokarmów, ... adnych napojów, pali ..... ani uprawia seksu. Ostatni posi ek przed kolejnym dniem postu jedz przed witem, w momencie kiedy us sz ..... do porannej modlitwy fad r, powstrzymuj si od dalszego jedzenia i picia. W ramadanie muzumnanie zwykle spo ywaj dwa posi ki ó *iftar* po zachodzie s ca oraz *suhur* przed witem.

Post to inaczej ochrona przed kar Allaha. Ci, którzy poszcz , wchodz do rajy z bramy "ar-Rajan" (gdzie raj ma 8 bram, ... 7, a odleg mi dzy bramami wynosi 70 lat). Kobiety ci arne, karmi ce matki, osoby chore psychicznie i podró uj cy nie musz przestrzega ramadanu. W zamian mog wybra sobie 30 dowolnych dni w ci gu roku na post, a w czasie ramadanu ..... przynajmniej jedn osob , której nie sta na przyzwoity posi ek.

6. Vylučte křížovku.

- a. Inacej sakrament.
- b. Jedna z cnót Boskich.
- c. Rozmowa z Bogiem.
- d. Mama, tata i dzieci.
- e. Opieka, staranie si , pomoc.
- f. Okazał ojec marnotrawnemu synowi.
- g. Inacej kontemplacja, rozwa anie.

7. Zakroužkuj správnou odpověď .

A. Co je to konkláve?

- a) Soubor pravidel o právu volení papeže.
- b) Shromáždění kardinálů volící papeže.
- c) Zasedání kněží, které se koná každoročně .

B. Kdo postavil Archu?

- a) Noe.
- b) Joe.
- c) Poe.

C. Co je to me-ita?

- a) Budova, která primárně slouží buddhistům.
- b) Budova, která primárně slouží muslimům.
- c) Budova, která primárně slouží křesťanům.

D. Jaká je nejznámější křesťanská modlitba?

- a) Zdrávas Maria.
- b) Andělův kámen strážníků.
- c) Otče náš.

E. Kolik má Řecko desátek?

- a) 5
- b) 3
- c) 10

8. Najdte chyby v následujícím textu.

Každým rokem v Polsku na szlak wyrusza kilkadziesiąt pieszych pielgrzymek. Wiąkszość z nich zmierza na Jasną Górę, gdzie rocznie pieszo w drodze około 200 tys. osób. Poza sanktuarium w Częstochowie wiele miejsc na szlakach pątniczych zajmują krakowskie/świętokrzyskie, Kalwaria Zebrzydowska i Łicheń.

Do miejsc związanych z życiem i działalnością Jezusa wędrowali już pierwsi chrześcijanie. Celem pielgrzymki były również pustynie, odludzia, miejsca ucieczki i modlitwy pustelników. U ascetów pielgrzymi szukali rady i duchowego pocieszenia. Popularnym celem wędrowców były miejsca związane z kultem aniołów, zwłaszcza w Michałowie i Archaniołowie. Miejsca te znajdują się (i znajdują nadal) na wszystkich

zamieszkaných kontinentech, nezále nie od charakteru czy stopnia rozwoju danej religii. W miar upływu lat wykształciły się stałe szlaki pielgrzymkowe.

Niektóre religie, zwłaszcza islam, rygorystycznie nakazują pielgrzymowanie. Każdy wyznawca Allaha przynajmniej raz w życiu ma obowiązek odbyć pielgrzymkę do Mekki, stanowi to jeden z pięciu filarów tej religii.

9. Piata te k polským výraz m správné definice a napište jejich český ekvivalent.

Polský výraz	Definice	eský ekvivalent
kanonizacja	a) Wyznawca islamu.	
meczet	b) W drówka do miejsca kultu.	
muzułmanin	c) Okres zabaw i balów trwający od Wielki Trzech Króli dorody popielcowej.	
pielgrzymka	d) Miejsce, zwykle ogrodzone, gdzie grzebani są zmarli.	
cmentarz	e) Członek zakonu mnisiego; mnich.	
karnawał	f) Akt karny, na mocy którego osoba zmarła zostaje uznana za wierną.	
zakonnik	g) Wieloletnia muzulmańska.	

10. Nejprve si přečtete úryvek a ve slovníku si vyhledejte neznámá slova. Poté přeložte do polského jazyka.

Islám je univerzální víra a spojuje přibližně jeden a půl miliardy lidí různých barvy pleti, kteří pocházejí z národů celého světa. Jen kolem 18 % muslimů žije v arabských zemích. Největší muslimské společenství se nachází v Indonésii, velké části Asie a Afriky jsou rovněž obývány muslimy a početné muslimské komunity najdeme také na území bývalého Sovětského svazu, v Íránu, v severní a jižní Americe a v Evropě.

Korán je přesný záznam slov, která byla Alláhem zjevena proroku Mohamedovi skrze anděla Gabriela. Mohamed zjevené verše diktoval svým společníkům. Verše pak byly zaznamenány písaři, kteří si je ještě za Prorokova života nechali od něj potvrdit a vzájemně si text kontrolovali. Ani jediné slovo ze 114 kapitol Koránu, nebylo od té

doby zmíněno. Text Koránu, jak ho známe dnes, je do posledního detailu tím stejným jedinečným a zázračným textem, který byl Mohamedovi zjevený před více než třinácti stoletími.

Korán je posledním a konečným zjevením slov Alláha, proto je pro každého muslima základním zdrojem jeho víry a jejího praktického uvedení do každodenního života. Zabývá se všemi tématy, které se týkají nás jako lidských bytostí. Jeho hlavním tématem je vztah mezi Alláhem a jeho lidmi. Korán poskytuje návod na fungování zdravé společnosti, spravedlivého ekonomického, politického a náboženského systému a stanovuje zásady správného chování. Korán se také zabývá náboženskými pravidly, poznáním, uctíváním Alláha, všeobecnými právními normami a morálními principy.

11. Vyberte slova, která se do vytvořených skupin.

ateista, psalmista, chrám, cizanin, muzulmánin.

dom modlitwy, kościół, meczet, konwikt

brewiarz, relikwiarz, Biblia, Koran, pismo święte

kapłan, papież, kościelny, biskup, diakon

12. Za domácí úkol přeložte následující text do polštiny. Použijte slovník. Dbejte na styl.

Jedním z důvodů, proč se islám i v současnosti tak rychle a nenásilně šíří, je jeho jednoduchost, přesnost a logika. Islám vyzývá k víře v jednoho jediného Boha, který jako jediný zasluhuje uctívání. Islám opakovaně vyzývá k tomu, aby vyutil svou schopnost logicky přemýšlet a zkoumat podstatu věcí. V období rozkvětu islámské civilizace se rozvinul všestranně pokrokový způsob života, vzkvétaly univerzity a vzdělávací instituce.

Sloučení nových a starých myšlenek a poznatků z Východu a Západu s sebou přineslo nesmírný pokrok v oblasti lékařství, matematiky, fyziky, astronomie, zeměpisu, architektury, umění, literatury a dějepisu. Mnoho klíčových poznatků a soustav, například algebra, arabské číslovky a také pojem nuly (která je nepostradatelná v

pokročilejší matematice) se dostalo do středověké Evropy díky islámským vědcům a badatelům. V tomto období byly vynalezeny mnohá lékařská náčiní a postupy i jiné duševní přístroje, jako například kvadrant a kvalitní navigační mapy, které později umožnily Evropanům podnikat známé objevné cesty.

D. Klí

Polsko- eský, esko-polský oddíl:

5) 1f, 2g, 3d, 4e, 5b, 6a, 7c

7) Pravda: a, b, d, Left: c, e, f

8) 25 grudnia, Jezusa, wi teczny, Testamencie, komet , Bo ego Narodzenia, kształcowa , mierci , spotkanie si , choinka, piewanie

9) 1f, 2g, 3i, 4e, 5a, 6d, 7b, 8c, 9h

10) Pierwsi, Bóg, spo ywania, sen, ebra, w a, poznania, nadzy, wygnaniem, synów

11) 1e, 2k, 3i, 4m, 5g, 6l, 7o, 8f, 9a, 10n, 11c, 12b, 13j, 14d, 15h

12) a)Kostel Panny Marie Sn flné b)Evangelický ervený kostel c)Katedrála sv. Václava d)Kostel sv. Mo ice e)radnice v Olomouci f)Katedrála sv. Víta g)Svatý Kope ek h)Ko ció€ w. Andrzeja w Krakowie i)Ko ció€ w. Mikoaja w Cieszynie j) Ko ció€ w. Trójcy w Strzelnie

Kontrolní cvi ení:

5) miesi c, muzucanów, archanio€ islamu, spo ywa , pi , tytoniu, woanie, piek€, nakarmi

6) k ířlovka

					W	I		T	O						
					W	I	A	R	A						
			M	O	D	L	I	T	W	A					
R	O	D	Z	I	N	A									
							T	R	O	S	K	A			
				M	I	/	O	S	I	E	R	D	Z	I	E
M	E	D	Y	T	A	C	J	A							

7) 1b, 2a, 3b, 4c, 5a

8) Każdego roku w Polsce na szlak wyrusza kilkadziesiąt tysięcy pieszych pielgrzymek. Wiosną z nich zmierza na Jasną Górę, gdzie rocznie pieszo w drodze około 200 tys. osób. Poza sanktuarium w Częstochowie wiele miejsc na szlakach pątniczych zajmują krakowskie / agiewniki, Kalwaria Zebrzydowska i Łicheń. Do miejsc związanych z życiem i działalnością Jezusa w drodze byli pierwsi chrześcijanie. Celem pielgrzymki były również pustynie, odludzia, miejsca uciechy i modlitwy pustelników. U ascetów pielgrzymi szukali rady i duchowego pocieszenia. Popularnym celem w drodze były również miejsca związane z kultem Aniołów, zwłaszcza w Michał Archanioła. Miejsca te znajdują się (i znajdują nadal) na wszystkich zamieszkałych kontynentach, niezależnie od charakteru czy stopnia rozwoju danej religii. W miarę upływu lat wykształciły się szlaki pielgrzymkowe. Niektóre religie, zwłaszcza islam, rygorystycznie nakazują pielgrzymowanie. Każdy wyznawca Allaha przynajmniej raz w życiu ma obowiązek odbyć pielgrzymkę do Mekki, stanowi to jeden z pięciu filarów tej religii.

9)

Polský výraz	Definice	eský ekvivalent
kanonizacja	F	svato e ení
meczet	G	me-ita
muzułmanin	A	muslim
pielgrzymka	B	pou
cmentarz	D	h bitov
karnawał	C	masopust
zakonnik	E	eholník, mnich

11) vyazené slova: psalmista, konwikt, relikwiarz, kościelny

8. Stručný slovník

HAS/ O

HESLO

A

ambona

kazatelna

anglikanizm

anglikanismus

anio€

and l

antysemityzm

antisemitismus

apokalipsa

apokalypsa

apokryf

apokryf

aposto€

apo-tol

ateista

ateista

ateizm

ateismus

aureola

svatozá

B

baranek Bo y

beránek boffí

bazylika

bazilika

bez enno

celibát

Biblia

Bible

biblistyka

biblistika

bierzmowanie

bi mování

biskup

biskup

blu nierstwo

rouhání

Bóg

B h

Bo e Narodzenie

Vánoce

bo yszcze

modla

brewiarz

breviá

C

cerkiew

pravoslavný kostel

chanuka

chanuka

chór

k r

chora€

chorál

chrzcielnica

k titelnice

chrze cijanin

k es an

chrze cija stwo

k es anství

chrzest

k est

cmentarz

h bitov

cnota

u-lechtilost

cud

zázrak

cudzo€stwo

cizolofství

czy ciec

o istec

D

diakon

jáhen

diaspora

diaspora

dom modlitwy

modlitebna

duch

duch

dusza

du-e

E

ekumenizm

ekumenismus

episto€

epi-tola

eucharystia

eucharistie

ewangelia   evangelium

ewangelista   evangelista

F

fanatyk   fanatik

fanatyzm   fanatismus

G

grób   hrob

grzech   h ích

grzesznik   h í-ník

H

heretyk   kací

herezja   kací ství

hosanna   hosana

hostia   hostie

I

ikona   ikona

islam   islám

J

ja-~~e~~nu na   almufna

jidysz   jidi-

judaizm   judaismus

K

kalwaria   kalvárie

kancjona-~~e~~   kancionál

kanonizacja   svato e ení

kanonizowa   svato e it

kapłan	kněz
kapłaństwo	kněžstvo
kaplica	kaple
kardynał	kardinál
karnawał	masopust
katakumby	katakomy
katedra	katedrála
katecheta	katecheta
katechizm	katechismus
katolicyzm	katolicismus
katolik	katolík
kazanie	kázání
kielich	kalich
klasztór	klášter
koloratka	kolárek
konfesjonał	zpov dnice
konwikt	konvikt
Koran	Korán
korona cierniowa	trnová koruna
kościół	kostelník
kościół	církev, kostel
kropielnica	kropenka
krucyfiks	krucifix
krzyż	kříž
krzyż mo	křížmo

L

lito

lítost

liturgia

liturgie

M

madonna

madona

m czennik

mu edník

meczet

me-ita

mesjanizm

mesianismus

mesjasz

mesiá-

mišierdzie

milosrdenství

minaret

minaret

ministrant

ministrant

ministrantura

ministrace

misja

misie

misjonarz

misioná

mnich

mnich

modli si

modlit se

modlitwa

modlitba

monoteizm

monoteismus

monstrancja

monstrance

msza

m-e

msza€

misál

muezin

muezzin

muzu€anin

muslim

N

nabo e stwo	bohoslužba
namaszczenie	pomazání
niebiosa	nebesa
nieszpory	pořehnutí
Nowy Testament	Nový zákon

O

obowi zek	povinnost
obrz dek	rituál, ob ad
obrzezanie	ob ízka
odkupienie	vykoupení
ofiara	ob
o carz	oltá
opat	opat
organy	varhany

P

papiestwo	papeřství
papie	papeř
parafia	farnost
parafianin	farník
pascha	pa-kál
pastor	pastor
patriarcha	patriarcha
patron	patron
pejs	pejzy

pentagram	pentagram
pesach	pesach
piecz	pe e
piek-6	peklo
pielgrzym	poutník
pielgrzymka	pou
plebania	fara
pobo ny	poboflný
poganin	pohan
pogrom	pogrom
pogrzeb	poh eb
pokusa	poku-ení
pokuta	pokání
post	p st
proroctwo	proroctví
prorok	prorok
protestantyzm	protestantismus
prze-6 ona	abaty-e
przykazanie	p ikázání
przywara	ne est
psalm	flalm
psalmista	flalmista
R	
rabin	rabín
raj	ráj
ramadan	ramadán

religia	náboženství
relikwia	relikvie
relikwiarz	relikviář
rodziny	rodina
rzymskokatolicki	římskokatolický

S

s d Bo y	Boží soud
sakrament	svátost
sekta	sekta
schizma	schizma
spowiednik	zpovědník
spowied	zpověď
stwórcza	stvořitel
stygmat	stigma
sumienie	svědomí
sutanna	klerik
Syn Bo y	Boží syn
synagoga	synagoga
szabat	sabat
szatan	satan, ábel

lub	svatba
mier	smrt
wi tynia	svatyn
wi to	svátek
wi to	posvátnost

T

tabernakulum	svatostánek
tabu	tabu
tora	tóra
trumna	rakev

U

ukrzy owa	uk iflovat
uroczysto	slavnost

W

wiara	víra
wielebno	velebnost
Wielkanoc	Velikonoce
wikariusz	kaplan
wyznanie	vyznání
wyznawca	následovník

Z

zakon	ehole
zakonnik	eholník
zakrystia	sakristie
zmartwychwstania	vzk í-ení
zwiastowanie	zv stování
zwolennik	u edník
yd	fid

9. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat polsko- český materiál a vypracovat tematické pracovní listy k výuce. V první části se pojednávalo o přejatých slovech. Hledání přechodných termínů bylo komplikovanější. Na některé české slovníky u hledaného výrazu neuváděly cizí jazyk, v jiném zdroji se však ukázalo, že jde o slovo přejaté. Zjistili jsme, že český excerpovaný materiál byl při porovnání s polskými výrazy nepatrně více ovlivněn jinými jazyky. Český jazyk si přejímá slova z češtiny a němčiny, oproti tomu polština se inspirovala ve francouzském, německém a českém jazyce. Ovšem na oba jazyky měla největší vliv latina. Dále jsme se dozvěděli, že čeština ovlivnila polský jazyk více než polština český jazyk.

Dále jsme se seznámili s problematikou zrádných slov. Jejich znalost je pro překladatelskou a tlumočnickou praxi velmi důležitá. Abychom se vyhnuli opakování výrazů, obsahuje práce příklady synonym, které obohacují slovní zásobu. Další kapitola uváděla často používané frazeologismy, které jsou spojeny s církevní terminologií. Za nejprůhlednější slovník byl zvolen *Wielki czesko-polski słownik frazeologiczny*. Výrazy jsou seřazeny abecedně a jejich význam je vysvětlen.

Druhá část obsahovala tematické pracovní listy. Cílem bylo obohatit slovní zásobu formou různých cvičení, které mají pomoci při řešení dané problematiky. Pro případné ověření správnosti na kterých úkolů byl připraven klíč. Výsledkem je cvičebnice překladu a tlumočení pro studenty polonistiky. Pracovní listy byly vytvořeny jako podklad pro výuku.

Do této části byl vložen stručný polsko- český slovník. Bylo vypsáno dvacet nejčastěji používaných výrazů z daného tématu. Termíny byly vybrány nejprve z *Lexikonu svatých náboženství* nebo z internetových stránek, které obsahovaly náboženskou terminologii. Celý slovník byl připraven k bakalářské práci na CD ROM nosiči. U polského i českého výrazu je vždy uvedena definice termínu a příklady užití, které byly vyhledány v korpusech. U některých slov jsou uvedeny i frazeologismy nebo slovní spojení.

Abstract

Key words: terminology, Czech-Polish translation, Polish-Czech translation

The target of this bachelor thesis is a comparative analysis of Polish-Czech material. The thesis deals with idioms, which are included in the topic Church and religion. It points out the questions of words, which have the similar pronunciation or word construction but different meaning in translation into the both languages (also called treacherous words). It also shows the common mistakes in translation and interpretation. The thesis analyses the origin of Polish and Czech words and acquaint with borrowed idioms from other languages. There is also advice how to keep from the repeating words in translation and interpretation profession, above all using the synonym. The part of the thesis are thematic worksheets and Polish-Czech dictionary. Worksheets help students, who study polish, learn and practise word-stock.

Streszczenie

Słowa klucze: terminologia, przekład czesko-polski, przekład polsko-czeski

Celem niniejszej pracy jest analiza porównawcza materiału polsko-czeskiego. Praca z wyrazami, które wchodzi w temat Kościoła i religii. Praca składa się z trzech części. Zajmuje się problematyką zdradliwych wyrazów (szfaływych przyjaciół) i zwraca uwagę na najczęściej popełniane błędy w tłumaczeniu i interpretacji tekstów. Praca zawiera porównania frazeologizmów w języku polskim i czeskim. Analizuje pochodzenie polskich i czeskich słów, które są zapożyczone z innych języków. Dalej się praca zajmuje zagadnieniami dotyczącymi synonimii. W następnej części pracy znajduje się polsko-czeski słownik i tematyczne karty pracy dla studentów polonistyki do nauki i praktyki słownictwa.

Anotace

Autor: Vendula Venská

Fakulta: Filozofická

Katedra: Slavistiky, sekce polonistiky

Název bakalářské práce: Terminologická báze a tématické pracovní listy pro inovaci výuky překladu a tlumočení (Církev a náboženství)

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Jeništa

Podle znaku : 60 107

Podle předmětu : 1

Podle titulu použité literatury: 49

Clíčová slova: terminologie, česko-polský překlad, polsko-český překlad

Cílem této bakalářské práce je srovnávací analýza polsko-českého materiálu. Práce pracuje s termíny, které spadají do tématu církve a náboženství. Přibližuje problematiku zrádných slov a poukazuje na nejčastější chyby, kterých se můžeme při překládání a tlumočení textu dopustit. Také obsahuje porovnání frazeologismů v polském a českém jazyce. Rozebírá převod polských slov a seznamuje s výjedinými výrazy z cizích jazyků. Radí jak se vyhnout opakování výrazů, a to používáním synonym. Součástí práce jsou tématické pracovní listy a polsko-český slovník. Pracovní listy slouží studentům polonistiky k naučení a procvičení slovní zásoby.

Bibliografie

- BALTA, P. a BOTTÉRO, J., *Kniha o náboženstvích*, Praha 1995.
- COMRIE, B. a MATTHEWS, S., *Atlas jazyk : Vznik a vývoj jazyk napříč celým světem*, Praha 2007.
- ERMÁK, F., *Frazeologie a idiomatika: česká a obecná*, Praha 2007.
- D BROWSKA, A., *Język polski*, Wrocław 1998.
- DAMBORSKÝ, J. - LOTKO, E., *Studia o współczesnym języku polskim*, Olomouc 1992.
- FILIPEC, J., *Česká synonyma z hlediska stylistiky a lexikologie*, Praha 1961.
- JADACKA, H., *Kultura języka polskiego*, Warszawa 2005.
- KENNE, M., *Světová náboženství*, Praha 2003.
- KLEMENSIEWICZ, Z., *Historia języka polskiego*, Warszawa 1999.
- KÜNG, H. a ESS, J., *Křesťanství a islám na cestě k dialogu*, Vyšehrad 1998.
- LAMPRECHT, A. a TĚLOSAR, D., *Vývoj mluvnického systému českého jazyka*, Praha 1970.
- LÄPPLE, A., *Od księgi rodzaju do ewangelii*, Kraków 1983.
- LOTKO, E., *e-tina a pol-tina v překladatelské a tlumočnické praxi*, Ostrava 1986.
- LOTKO, E., *Pol-tina a e-tina z hlediska typologického*, Olomouc 1981.
- LOTKO, E., *Srovnávací a bohemistické studie*, Olomouc 2009.
- LOTKO, E., *Zrádná slova v pol-tině a e-tině*, Olomouc 1987.
- LOTKO, E., *Zrádná slova v pol-tině a e-tině*, Olomouc 1992.
- PARTRIDGE, CH., *Lexikon světových náboženství*, Praha 2006.
- PRICE, G., *Encyklopedie jazyk Evropy*, Praha 2002.

SERETNY, A. ó LIPI SKA, E., *ABC metodyki nauczania j zyka polskiego jako obcego*, Kraków 2005.

S/ O SKI, S., *Historia j zyka polskiego w zarysie*, Warszawa 1953.

WALCZAK, B., *Mi dzy snobizmem i mod a potrzebami j zyka czyli o wyrazach obcego pochodzenia w polszczyźnie*, Pozna 1987.

Slovníky:

BA KA, M., *Inny sŃownik j zyka polskiego*, Warszawa 2000.

B BA, S. - DZIAMSKA, G. - LIBEREK, J., *Podr czny sŃownik frazeologiczny j zyka polskiego*, Warszawa 2000.

BE KA, J. V., *Slovník synonym a frazeologism* , Praha 1977.

ERMÁK, F., *Slovník eské frazeologie a idiomatiky: Výrazy neslovesné*, Praha 1988.

CIENKOWSKI, W., *Praktyczny sŃownik wyrazów bliskoznacznych*, Warszawa 1993.

D BRÓWKA, A. ó GELLER, E., *SŃownik antonimów*, Warszawa, 1995.

DRABIK, L. ó SOBOL, E., *SŃownik idiomów polskich*, Warszawa 2006.

DUBISZ, S., *Uniwersalny sŃownik j zyka polskiego*, Warszawa 2003.

DUBISZ, S., *Uniwersalny sŃownik j zyka polskiego*, Warszawa 2006.

DUNAJ, B., *SŃownik współczesnego j zyka polskiego*, Warszawa 1996.

FILIPEC, J. ó DANET^{MF}., *Slovník spisovné e-tiny pro -kolu a ve ejnost*, Praha 2003.

HAVRÁNEK, B., *Slovník spisovného jazyka eského*, Praha 1989.

HOLUB, J. ó LYER, S., *Stru ný etymologický slovník jazyka eského*, Praha 1978.

KRAUS, J., *Akademický slovník cizích slov*, Praha 1998.

KRAUS, J., *Nový akademický slovník cizích slov*, Praha 2005.

KURZOWA, Z. - KUBISZYN-M DRALA, Z., *SŃownik synonymów*, Warszawa 2006.

- MACHEK, V., *Etymologický slovník jazyka českého*, Praha 1997.
- MARKOWSKI, A., *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*, Warszawa 1999.
- MARTINCOVÁ, O., *Nová slova v češtině*, *Slovník neologismů* 2, Praha 2004.
- MARTINCOVÁ, O., *Nová slova v češtině*, *Slovník neologismů*, Praha 1998.
- NAGÓRKO, A. - / AZIŃSKI, M., *Dystynktywny słownik synonimów*, Kraków 2004.
- OLIVA, K., *Polsko- český slovník*, Praha 1994.
- ORŃO, T. Z., *Czesko-polski słownik zdradliwych wyrazów i pułapek frazeologicznych*, Kraków 2003.
- ORŃO, T. Z., *Wielki czesko-polski słownik frazeologiczny*, Kraków 2009.
- PALA, K. a VŃANSKÝ, J., *Slovník českých synonym*, Praha 1996.
- SIATKOWSKI, J. a BASAJ, M., *Słownik czesko-polski*, Warszawa 2007.
- SKORUPKA, S., *Słownik frazeologiczny jazyka polskiego*, Warszawa 1974.

Internetové odkazy:

www.al-islam.cz

www.iencyklopedie.cz

www.korpus.pwn.pl

www.krestanstvi.cz

www.pl.wikipedia.org

www.prirucka.ujc.cas.cz

www.ucnk.ff.cuni.cz

www.wiara.pl